

NOTA BENE: МОВОЮ ОРИГІНАЛУ

ІЗ КНИГИ АЛЕКСІЄВЕЦЬ Л. М., АЛЕКСІЄВЦЯ М. М., ЧОРНОЇ Н. М. ПОЛЬЩА: НА ШЛЯХУ ДО НАТО ТА ЄС. – ТЕРНОПІЛЬ: ВЕКТОР, 2012. – 268 С.

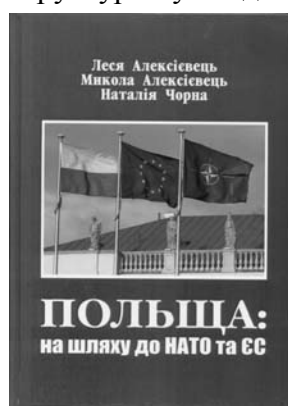
ВПЛИВ ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ПОЛЬЩІ НА РОЗВИТОК ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ ВІДНОСИН

У продовж кінця 80-х рр. ХХ ст. – початку ХХІ ст. польсько-українські відносини перебували під впливом низки чинників, які різною мірою визначали характер та динаміку їх здійснення. Безпосередня підпорядкованість зовнішньополітичної діяльності Польщі успіхам її інтеграції в євроатлантичні та європейські структури була одним із факторів, які значною мірою зумовлювали взаємини двох держав.

Маючи тривалу історичну традицію, польсько-українські відносини набули нового підґрунтя в період, який розпочався з подій демократичної революції 1989 р. у Польщі та проголошення в 1991 р. державної незалежності України. Будучи однозначно переконаною у необхідності інтеграції до структур НАТО та ЄС, членство в яких мало стати запорукою безпеки та стабільності держави, а також її політичного та економічного добробуту, офіційна Варшава почала вибудовувати свою політику відповідно до вимог європейського та євроатлантичного співробітництва. Після здобуття незалежності Україною та проголошення нею прагнення інституціоналізації відносин зі структурами НАТО і ЄС стосунки двох держав позначаються реалізацією спільної зовнішньополітичної мети.

Сучасні польсько-українські взаємини почали активно формуватися в період, коли Україна ще організаційно належала до СРСР, і контакти сторін відбувалися в умовах її часткового суверенітету. Протягом 1989–1991 рр. відносини двох держав здійснювалися у рамках реалізації Варшавою політики “двох шляхів”, яка передбачала підтримку стосунків з радянським керівництвом у Москві і одночасне налагодження контактів з союзними республіками. Формуючи стосунки з Україною та рештою учасників СРСР, Польща намагалася в такий спосіб набути досвіду зовнішньополітичного співробітництва, а також створити позитивний міжнародний імідж та наблизити до себе республіки СРСР, перетворюючи їх на сферу свого впливу. Згідно з думкою українського дослідника В. Моцока, “налагодження контактів з Україною було визнано пріоритетною метою польської дипломатії” [208, с. 41]. 13 жовтня 1990 р. під час зустрічі міністра МЗС РП К. Скубішевського з керівництвом УРСР в Києві було підписано “Декларацію про принципи та основні напрямки розвитку українсько-польських відносин” [28; 47; 180, с. 30]. Відповідно до положень договору, сторони визнавали взаємний суверенітет, непорушність кордонів, відсутність територіальних претензій одна щодо одної, прагнення до здійснення взаємовигідного співробітництва в політичній, економічній, екологічній, науково-технічній, інформаційній, культурній, гуманітарній та інших сферах, а також готовність Польщі сприяти позитивному вирішенню прагнення України брати активну участь у загальноєвропейському процесі та діяльності європейських структур (ст. 1, 5, 13). Оцінюючи значення підписаного документа, польська преса написала: “Ключ до формування стосунків між Варшавою і Києвом уже не знаходиться у Москві”, “Москва вже не є визначальним фактором для польсько-українських відносин” [105, с. 472].

Активне співробітництво сторін логічно передбачало подальше поглиблення відносин між ними і після появи незалежної України, проте сподівання на швидке визнання Польщею свого сусіда та декларування дружніх відносин із ним не виправдалися: польське

керівництво не поспішало встановлювати з офіційним Києвом дипломатичні відносини. Прийняте 8 вересня 1991 р. спільне комюніке українського та польського міністрів МЗС А. Зленка та К. Скубішевського передбачало сприятливе вирішення цього питання найближчим часом: офіційна Варшава очікувала на результати всеукраїнського референдуму та появу схвальної реакції Заходу на українські події [39]. 4 жовтня 1991 р. сторони підписали Угоду про торгівлю та економічне співробітництво [41].

Після оприлюднення результатів грудневого референдуму в Україні польсько-українські відносини пожвавилися: за дорученням польського уряду посол РП в Україні Є. Козакевич вже 2 грудня 1991 р. надіслав українському керівництву ноту, якою Польща першою визнала Україну як незалежну самостійну державу і заявила про готовність встановити з нею дипломатичні відносини [36; 59; 340, с. 49]. Як зауважив колишній міністр МЗС РП Б. Геремек, “незалежна Україна має ключове стратегічне значення і для Польщі та її безпеки, і для стабільності у всьому регіоні. Збереження привілейованих відносин з Україною сприяє зміцненню європейської безпеки” [151, с. 74–75]. Л. Бальцерович з цього приводу зазначив: “Незалежна Україна і незалежна Польща – основоположні елементи нової ситуації в Європі. Для нас Україна важлива не лише тому, що вона наш сусід. Ви важливі для нас як гарантія нового європейського порядку” [109, с. 10]. Повноцінні дипломатичні стосунки між державами було встановлено 4 січня 1992 р., а 18 травня 1992 р. підписано “Договір між Україною і Республікою Польща про добросусідство, дружні відносини і співробітництво” [29; 335, с. 339]. Відповідно до угоди передбачалося здійснення сторонами різного рівня консультацій з метою забезпечення гармонійного розвитку відносин між ними, політичного, економічного, регіонального співробітництва, а також співробітництва в галузі науки, культури та освіти (ст. 6–13). Договір підписано строком на 15 років з можливістю автоматичного продовження його дії кожних п’ять років за згодою сторін (ст. 21) [29].

3 лютого 1993 р. у ході робочого візиту міністра національної оборони РП Я. Онишкевича до Києва було укладено “Угоду між Міністерством оборони України та Міністерством національної оборони Польщі про військове співробітництво”, яка заклала передумови для двосторонньої співпраці у військовій сфері [144, с. 240]. У травні 1993 р. відбувся візит польського президента Л. Валенси до Києва, під час якого було порушено важливі питання двостороннього співробітництва, підписано ряд документів. Принципове значення для двох країн мало укладення польсько-української Угоди про регіональне співробітництво, у якій передбачалося активне сприяння сторін розвитку регіонів, міст і сільських місцевостей з метою зміцнення “дружніх та добросусідських відносин між обома країнами” [42]. Оцінюючи значення зближення двох держав, міністр МЗС України А. Зленко відзначив: “Я вважаю дуже важливим те, що в політичному розумінні Україна і Польща – це той тандем, який робить реальністю єдину Європу, яка пов’язує регіон Центрально-Східної Європи з так званим пострадянським простором ...” [105, с. 492–493].

Аналізуючи процес встановлення та налагодження польсько-українських відносин упродовж 1989 р. – початку 1993 р., маємо відзначити, що він перебував у значній залежності від факторів зовнішнього впливу, якими були насамперед позиції СРСР (пізніше Російської Федерації), США, Європейського Союзу та Північноатлантичного альянсу. Декларативно орієнтуючись у своїй зовнішній політиці на інтеграцію до НАТО та ЄС, Польща змушена була враховувати інтереси Росії, з якою її пов’язували сировинна та енергетична залежність, військова присутність радянських (пізніше – російських) формувань на польській території, а також геополітичне розташування в зоні російських стратегічних інтересів [176, с. 690]. У такій ситуації співробітництво Польщі з Україною всупереч інтересам Росії могло негативно позначитися на польсько-російських стосунках, що загрожувало втратою інтересу євроатлантичних та європейських структур до Польщі. У зв’язку з цим польсько-українські відносини відбувалися в межах, теоретично окреслених російською стороною. “Пасивний нейтралітет” – таким терміном польські політики часто визначали характер ставлення Польщі до України на початку 90-х рр. XX ст. [12, арк. 57].

Тривалий період визначальною характеристикою східного напрямку зовнішньої політики Польщі була “рівновіддаленість” у відносинах з Україною та Росією. Як зазначав у своєму виступі в Сенаті РП керівник польського МЗС А. Олеховський, “серед пріоритетів зовнішньої політики Польщі знаходяться перш за все сусідні країни, а цілу групу країн, які є об’єктом нашої особливої зацікавленості, утворюють: Росія, Україна, Білорусь, прибалтійські країни, Казахстан та Молдова. Росія та Україна займають особливе місце з уваги на їх економічний потенціал та політико-військове значення: успіх або поразка нашої політики (її західного вектору – авт.) буде залежати від укладення стосунків з цими державами” [8, арк. 26]. Але будувати одночасно вдалу політику з двома такими різними партнерами, як Київ і Москва, виявилось непросто. “Кожне польсько-українське зближення, – зауважував польський політик Ю. Богаєвський, – сприймається як “втручання” у сферу впливів Росії ...” [10, арк. 37].

Упродовж другої половини 1993 р. – початку 1996 р. польсько-українські відносини характеризувалися певною стагнацією. Причинами подальшого охолодження офіційних стосунків Варшави та Києва були прихід до влади у Польщі восени 1993 р. проросійських посткомуністичних сил, активізація реакції Росії на можливе розширення НАТО на Схід, а також початок прогресивних змін у відношенні Заходу до проблем регіону Центрально-Східної Європи, у тому числі Польщі. Коментуючи ці зміни, польська газета “Життя Варшави” писала: “Хоч це парадоксально, але спроба розширення російських впливів у Європі починає діяти на користь Польщі. Держави ЄС, занепокоєні московським дипломатичним наступом і зростанням націоналістичних настроїв у Росії, включили для Центральної Європи зелене світло. ЄС дав зрозуміти, що він не має наміру залишити цей регіон у сфері російських впливів” [11, арк. 48]. Поглиблення відносин Польщі з Європейським Союзом, подання у квітні 1994 р. офіційної заяви на вступ до нього та системні внутрішні трансформації відповідно до союзних стандартів, а також активна підготовка до членства в НАТО шляхом реалізації чисельних програм значною мірою визначали зовнішньополітичну активність Варшави протягом зазначеного періоду.

Вагомий вплив на охолодження відносин Польщі та України мала нерозв’язана проблема ядерної зброї колишнього СРСР, частина якої перебувала на території України. Захід не хотів на рівних будувати стосунки з державою, у розпорядженні якої перебували серйозні ядерні запаси. Для розв’язання цієї проблеми на початку січня 1994 р. в Москві було скликано спеціальну нараду за участю Росії, України та США, результатом роботи якої стало підписання тристоронньої угоди про ліквідацію ядерної зброї на території України, надання їй статусу без’ядерної держави та гарантій безпеки з боку ядерних держав [135, с. 36; 145, с. 366]. Результатом підписання документа, як слушно зауважив В. Моцок, став перехід впливових західних держав і НАТО до здійснення “нової української політики” [208, с. 122].

Після підписання Польщею та Україною низки основоположних договорів та повного виведення з польської території військових частин РФ, відносини сторін перетворилися на помірно інертні. Військово-політичне польсько-українське співробітництво здійснювалося, головним чином, шляхом участі країн у проголошеній в січні 1994 р. програмі НАТО “Партнерство заради миру”. Реалізуючи завдання забезпечення спільної безпеки і оборони, польські та українські військові з’єднання були задіяні в навчаннях НАТО “Міст співпраці – 1994”, що відбулися у Польщі, та тренуваннях, які пройшли в Голландії [144, с. 241]. Українська сторона офіційно заявила про високу оцінку всіх заходів, здійснюваних НАТО в рамках виконання її програми: “... ми розцінюємо програму ПЗМ як перспективну ініціативу НАТО, яка спрямована на зміцнення стабільності та безпеки в Європі через поширення взаємовідносин НАТО з країнами Центральної та Східної Європи ...” [2, арк. 80].

Політичні та економічні пріоритети в польсько-українському політичному та економічному співробітництві було визначено “Декларацією міністрів закордонних справ України та Республіки Польща про принципи формування українсько-польського партнерства”, підписаною 21 березня 1994 р. у Варшаві [26]. Ст. 1–2 документа проголошують, що “існування самостійної України має стратегічний вимір для Польщі і є

істотним чинником, який сприяє незалежності Польщі, так само як існування самостійної Польщі має стратегічний вимір для України”. Як писав у листі до міністра МЗС України А. Зленка Надзвичайний і Повноважний Посол України в РП Г. Удовенко, при підготовці змісту Декларації українська сторона наполягала на включенні до її тексту положень про стратегічність відносин сторін, адже інакше цей документ був би “не кроком вперед, який є історичною необхідністю в розвитку наших стосунків, а, принаймні, стоянням на місці ...” [9, арк. 29]. Задля усунення небезпеки виникнення в Європі нових ліній поділу сторони зобов’язувалися здійснювати активні дії зі створення загальноєвропейської системи безпеки (ст. 3). Положення Декларації вперше визначили європейський контекст відносин Польщі та України.

Унаслідок урядової кризи в лютому 1995 р. від керівництва Польщею було усунуто проросійських політиків, через що співробітництво з Москвою зазнало різкого сповільнення, а політика “рівновіддаленості” – згорання. Польсько-російські відносини на цьому етапі вичерпали себе. Україна ж через відсутність однозначної позиції в ставленні до проблеми розширення НАТО на Схід та часту зміну зовнішньополітичних пріоритетів на деякий час також перестала бути для Польщі важливим партнером. У польській зовнішній політиці відбувається часткове згорання східного напрямку, а на центральне місце виходить співробітництво з НАТО, ЄС та провідними західними державами (насамперед у рамках вісі Париж – Берлін – Варшава) [12, арк. 59]. Додаткові перспективи для реалізації Польщею євроінтеграційного курсу породжувало французьке головування в ЄС протягом першої половини 1995 р. [19].

Оцінюючи зовнішню політику України, насамперед її західний напрям, протягом другої половини 90-х рр. ХХ ст., маємо відзначити наявність у ній серйозних досягнень: у червні 1994 р. Україна підписала з Європейським Союзом Угоду про партнерство та співробітництво, яка набула чинності в 1998 р., у вересні 1995 р. вона стала повноправним членом Ради Європи, у червні 1996 р. отримала затверджену Стратегію інтеграції до ЄС, у липні 1996 р. приєдналася до Центральноєвропейської ініціативи, у липні 1997 р. підписала “Хартію про особливе партнерство між Україною та Організацією Північноатлантичного договору” [135, с. 37; 247, с. 58]. Протягом цього періоду зовнішньополітичні пріоритети України визначалися як такі, що передбачають євроатлантичну та європейську інтеграцію. Відповідно до оприлюдненої влітку 1996 р. програми зовнішньої політики України, її основні напрямки вибудовувалися в такому порядку: 1) ЄС, 2) НАТО, 3) ЗЄС, 4) Східна та Центральна Європа, особливо Польща, 5) ЧЕС, насамперед Болгарія [125, с. 66–67].

Важливу роль у налагодженні тісних зв’язків між Україною і європейськими центрами геополітичної ваги відігравала Польща. Як головуєча в ЦЄІ у 1995 р., Польща активно підтримувала прагнення України приєднатися до об’єднання, що і сталося наступного року [4]. У звітній доповіді міністра МЗС РП В. Бартошевського польському Сейму зазначалося: “... послідовно підтримуємо прагнення України отримати повне членство в Раді Європи і Центральноєвропейській ініціативі ...” [22, арк. 181]. У вересні 1995 р. Україна, за клопотанням польських дипломатів, була запрошена до участі в Раді Європи [135, с. 37]. Оцінюючи місце України в польській зовнішній політиці, директор департаменту Європи II МЗС РП Є. Бар зазначав: “Україна є одним із найважливіших партнерів Польщі і може розраховувати на її підтримку на міжнародній арені” [15, арк. 74]. Аналогічно висловився і керівник відділу Ради Європи МЗС РП В. Аньол: “... Польща дуже зацікавлена в широкомасштабній інтеграції України з європейськими політичними структурами та в якнайшвидшому її входженні до європейської спільноти країн. Польща підтримує повноправне членство України і в Центральноєвропейській ініціативі, і в Європейському співтоваристві, підтримує входження України до інших міждержавних об’єднань нашого континенту ...” [3, арк. 94].

У 1996 р. відносини двох сторін активізуються і переходять на новий рівень. 26 квітня 1996 р. у ході офіційного візиту польського міністра національної оборони С. Добжанського до Києва було підписано “Протокол про подальший розвиток співробітництва між

Міністерством оборони України та Міністерством національної оборони Республіки Польща” [34]. У документі повноважні представники двох держав високо оцінили стан співробітництва між збройними силами Польщі та України, а також вказали на необхідність його продовжувати і розпочали роботу зі створення спільного польсько-українського миротворчого батальйону в рамках реалізації програми НАТО “Партнерство заради миру”.

25 червня 1996 р. під час робочого візиту українського президента Л. Кучми до Варшави відбулося підписання Спільної декларації Президента України і Президента Республіки Польща, положення якої визначали взаємний курс двох держав на стратегічне партнерство [37; 180, с. 34]. Відповідно до тексту договору, держави проголошували спільними наміри поглиблювати політичне, економічне співробітництво та співробітництво в галузі безпеки, а також прагнення інтеграції в європейські політичні, економічні структури та структури безпеки (ст. 4–7). Окремим пунктом виділялася проблема вступу двох держав до НАТО (ст. 8).

З’ясовуючи кардинальні зміни в характері польсько-українського співробітництва, принципово важливо, на нашу думку, звернутися до передумов, які спричинили їх виникнення. Аналіз політики двох держав і ситуації в міжнародній політиці в середині 90-х рр. ХХ ст. дозволив виділити такі фактори впливу:

- здійснення внутрішньополітичних трансформацій у Польщі, які зумовили зміну ставлення польської дипломатії до місця України в зовнішній політиці країни;
- намагання Польщі шляхом активізації співробітництва з Україною дистанціювати її від Росії;
- зменшення російського впливу на зовнішню політику Польщі;
- поглиблення російсько-німецького співробітництва, що історично тлумачиться у Польщі як потенційна загроза для польської державності;
- активізація економічного та регіонального польсько-українського співробітництва;
- зміна ставлення українських дипломатів до зовнішньополітичних пріоритетів Польщі, спрямованих на інтеграцію в структури НАТО і ЄС;
- зростання інтересу Заходу до України як європейської держави;
- ліквідація ядерної зброї в Україні;
- активне включення офіційного Києва в здійснення європейської політики;
- стабілізація зовнішньополітичних орієнтирів України [180, с. 35; 208, с. 127–133].

Безпосередніми наслідками трансформації польсько-українських відносин у стратегічні стало зростання взаємної активності в напрямку посилення співробітництва в рамках євроатлантичних, європейських структур і регіональних об’єднань, активізація політичної, економічної, військової та прикордонної взаємодії. Упродовж 1996–1997 рр. українські дипломати досягли значних успіхів у стабілізації відносин з НАТО: реалізовувалася Індивідуальна програма партнерства, 9 липня 1997 р. було підписано “Хартію про особливе партнерство між Україною та Організацією Північноатлантичного Договору”, яка визнавала Україну “невід’ємною частиною нових демократій Центрально-Східної Європи й одним із ключових факторів забезпечення стабільності у цьому регіоні та на континенті загалом” [68; 135, с. 37; 206, с. 343–345]. Спостерігалось похвалення в стосунках України з ЄС: у грудні 1996 р. було ухвалено План дій щодо України, у вересні 1997 р. в Києві відбувся Перший саміт Україна – ЄС, на якому було розглянуто проблеми нормативно-правового забезпечення європейського вибору України, а також можливі варіанти економічної співпраці сторін [240, с. 314].

Успіхи України у справі поглиблення відносин із НАТО та ЄС супроводжувалися активною підтримкою польського керівництва. Намагаючись уникнути становища “прикордонної держави”, якою Польща автоматично ставала у разі здійснення “східного розширення” Північноатлантичного альянсу і неохоплення ним України, та прослідковуючи вплив української підтримки на прискорення інтеграції Польщі в НАТО і ЄС, польські дипломати продовжували надавати українським колегам діяльну допомогу. Варшава

намагалася переконати керівництво України в тому, що інституціоналізація відносин Польщі зі структурами НАТО і ЄС не позначиться негативно на польсько-українському співробітництві. З цього приводу польський президент А. Квасневський зауважував: “Вступ Польщі до європейських структур у жодному випадку не означатиме, що ми повернемося спиною до України. Хотів би, щоб наш кордон був кордоном дружби, який єднав би нас, допомагаючи нашим спільним інтересам ...” [107, с. 83]. 20–23 травня 1997 р. в Києві відбулася зустріч українського та польського президентів Л. Кучми та А. Квасневського, під час якої було підписано Спільну заяву “До порозуміння і єднання” [38]. Її положення підтверджували принцип стратегічності у відносинах двох держав, закладали підвалини поглиблення політичного, економічного й гуманітарного співробітництва, а також передбачали усунення міжнаціональної психологічної налаштованості, яка історично пов’язує частину населення Польщі та України [176, с. 689; 180, с. 34].

Одним із напрямів здійснення польсько-українських відносин стало налагодження та активізація співробітництва між окремими регіонами двох держав. Відповідно до підписаної у травні 1993 р. двосторонньої угоди, керівництво Польщі та України приступило до створення євро регіонів на спільному кордоні. Польща, яка особливо активно підтримує ідею прикордонної співпраці з сусідніми державами, на сьогодні бере участь у функціонуванні дев’яти євро регіонів. З Україною її об’єднує співробітництво в рамках розбудов двох із них – “Буг” та “Карпати” (їх учасниками також є Словаччина та Угорщина) [170, с. 145]. Створення Польщею та Україною євро регіонів на зовнішніх кордонах Європейського Союзу, на нашу думку, покликане розв’язати проблему практичного здійснення двосторонніх економічних, транспортних, екологічних, соціальних і культурних відносин між ними, а також прагнення долучитися до Євроспільноти.

У європейській та євроатлантичній інтеграції Польщі значну роль відіграли її членство в Центральноевропейській ініціативі, Вишеградській групі та Веймарському трикутнику. За активної підтримки Польщі в 1996 р. Україна стала членом ЦЄІ. Про прагнення приєднатися до Вишеградської “трійки” (після розпаду Чехословаччини – “четвірки”) та Веймарського трикутника в Києві заявляли неодноразово. Проте наміри української сторони не знаходили підтримки у Варшаві. Так, ще в лютому 1992 р. керівник МЗС РП К. Скубішевський зазначав, що приєднання України до Вишеградської групи неможливе через різні рівні їх економічного та політичного розвитку [273, с. 50]. Така ж заява була зроблена польською стороною і в 1993 р., коли офіційна Варшава знову вказала на те, що вести мову про розширення Вишеградського об’єднання на Схід ще рано. На думку української дослідниці Г. Зеленько, загальноєвропейські та регіональні процеси впродовж наступних років не створили умов для включення України у формат Вишеградської групи. Значну роль у цьому процесі відіграла позиція Росії, яка навіть теоретично не допускає вихід України зі сфери впливу Кремля [177, с. 44]. Проблема структуризації відносин України з Німеччиною, Францією і Польщею шляхом її приєднання до Веймарського трикутника також не була розв’язана позитивно для української сторони. На безрезультатність намагань України вплинули недостатній рівень її економічного й політичного розвитку, відсутність однозначних зовнішньополітичних орієнтацій, а також стриманість Парижа і Берліна у вирішенні питання українського членства в структурі [207, с. 73–74].

Паралельно з утворенням євро регіонів та активною участю в діяльності вже наявних структур офіційні Варшава і Київ неодноразово виступали ініціаторами утворення нових регіональних об’єднань. Так, польське керівництво проголошувало ідею створення інтеграційних регіональних структур у форматі Конфедерації держав “міжмор’я”, “Європі-біс”, “НАТО-біс”, його українські колеги виступали за утворення “Зони центральноєвропейської безпеки”, “Балтійсько-Чорноморської дуги” тощо. Будучи політично, економічно та військово надто ослабленими, щоб на рівних конкурувати чи співробітничати з Заходом чи Росією, країни регіону намагалися шляхом поєднання спільних зусиль забезпечити посилення геополітичної ваги [228, с. 20–21]. Проте зазначені ініціативи

так і залишилися нереалізованими. Як зауважив колишній посол РП в Україні Є. Бар, неможливо уявити, "... щоб міждержавні стосунки в Європі мали сьогодні полягати у розмножуванні геометричних фігур, все одно, чи це будуть трикутники, чи, наприклад, багатокутники ..." [111, с. 38].

Реалізація польсько-українського регіонального співробітництва активно здійснювалася протягом 1996 – 1997 рр. Перехід відносин сторін на рівень стратегічних супроводжувався поглибленням їх співпраці у справі гарантування регіональної безпеки. Так, у зв'язку з погіршенням політичної ситуації в Білорусі та появою у зв'язку з цим небезпеки для стабільності всієї Центрально-Східної Європи, президенти Польщі, України та Литви А. Квасневський, Л. Кучма та А. Бразаускас у листопаді 1996 р. здійснили політичну зустріч на найвищому рівні [208, с. 144]. У ході її проведення обговорювалися питання можливого вирішення ситуації в Білорусі, а також колективного здійснення гарантій безпеки в регіоні та визначення спільного зовнішньополітичного вектора. Розв'язанню проблеми забезпечення миру та стабільності в Центрально-Східній Європі підпорядковувалася також нарада президентів Польщі, України, Литви, Латвії та Естонії, що відбулася в травні 1997 р. у Талліні. Результатом роботи таллінської зустрічі стало декларування президентами п'яти країн спільного курсу на інтеграцію до НАТО [126, с. 107]. Наприкінці 1997 р. в Бухаресті президенти А. Квасневський та Л. Кучма підписали рамкову угоду про розвиток тристороннього співробітництва в рамках Польща – Україна – Румунія [202, с. 41]. Таким чином, Україна, слідом за Польщею, активно включається в процес здійснення регіональної безпеки, стає учасником двосторонніх та багатосторонніх ініціатив по її реалізації. У зв'язку з цим дещо змінюються і зовнішньополітичні орієнтири України, а її відносини з Польщею набувають нового підґрунтя.

На розгортання польсько-українських відносин значний вплив мали результати Мадридського саміту Ради НАТО, який відбувся 8 липня 1997 р. Офіційне запрошення Польщі, Угорщини та Чехії розпочати попередні переговори про вступ до Альянсу та підписання "Хартії про особливе партнерство між Україною та НАТО" створили передумови для включення України в процес творення європейської політики та активізації її стосунків з провідними державами євроатлантичного простору [135, с. 37].

Інституціалізація відносин офіційної Варшави з євроатлантичними та європейськими структурами, підписання Протоколу про вступ до НАТО та офіційне запрошення до участі в переговорах про вступ до ЄС засвідчила досягнення Польщею серйозних успіхів у справі реалізації зовнішньополітичного курсу та зростання її геополітичної ваги. Підтвердженням цьому стали результати зустрічі лідерів Веймарського трикутника (першої в історії структури зустрічі на рівні глав держав), яка відбулася 24 лютого 1998 р. в містечку Познань. В центрі уваги керівників трьох держав перебували питання прискорення інтеграції Польщі у НАТО та ЄС. Результатом наради стало надання Польщі гарантій підтримки її інтеграційних прагнень, а також високих оцінок її відносинам з Україною [23, арк. 11–12]. Щораз, просуваючись у справі реалізації стратегії євроатлантичної та європейської інтеграції далі, Польща зміцнювала позицію в регіоні. Будучи активним представником інтересів України в структурах НАТО і ЄС, польська дипломатія здійснювала лобіювання українських інтересів у них. Оцінюючи місце України в польській зовнішній політиці, міністр МЗС РП Б. Геремек заявляв: "Особливе значення мають питання міжнародної безпеки та підтримки українських бажань зблизитися з європейськими структурами. В обох галузях ми повинні бути готовими надати конкретну допомогу Україні, самостійно чи разом з іншими зацікавленими країнами підтримуючи її власні зусилля" [151, с. 74].

Стратегічне партнерство Польщі та України, їх успіхи у налагодженні та здійсненні відносин зі структурами НАТО та ЄС значною мірою визначали характер військово-політичного та політико-економічного співробітництва між ними у другій половині 90-х рр. ХХ ст. Військово-політичні відносини Польщі та України перебували в підпорядкуванні до процесу євроатлантичної інтеграції Польщі. Так, підписання "Хартії про особливе партнерство між Україною та НАТО" відбулося одночасно із запрошенням Польщі

розпочати переговори про вступ до структури в липні 1997 р. [68]. Інтеграції до НАТО підпорядковувалося співробітництво сторін у рамках реалізації програми “Партнерство заради миру”, виконання спільних військових та миротворчих навчань. З метою здійснення гарантій миру та безпеки в Європі і світі 26 листопада 1997 р. сторони підписали Угоду про створення спільної військової частини для участі в міжнародних операціях з підтримання миру та захисту прав людини під егідою міжнародних організацій [222, с. 14]. Практична реалізація військового співробітництва Польщі та України відбувалася у ході проведення щорічних почергових польсько-українсько-британських військових навчань “Козацький степ” (вересень 1997 р., серпень–вересень 2003 р. [30]), польсько-українських навчань “Широкий степ” (серпень 1997 р.) та “Хоробрий орел” (вересень 1997 р.), багатосторонніх навчань “Спільний сусід” (липень 1997 р.) тощо [144, с. 243; 180, с. 38–39]. Визначаючи роль Польщі в розширенні НАТО на Схід, Генеральний секретар організації Х. Солана зауважив: “НАТО високо цінує внесок Польщі у забезпечення стабільності в Європі, який полягає у налагодженні нею добрих стосунків з усіма сусідніми країнами” [18, арк.10].

Політико-економічні відносини офіційних Варшави і Києва підпорядковувалися прагненням сторін до інтеграції у Європейський Союз, можливість якої була близькою для Польщі і абсолютно невизначеною для України. Оцінку перспективам здійснення стосунків України і ЄС дав професор Бременського університету Д. Зенхаас: відносини сторін повинні мати “особливий характер” (як і відносини ЄС з Росією), адже, зважаючи на розмір країни та величину проблем у ній, найближчим часом Євросоюз “просто не зможе їх перетравити” [173, с. 53]. Усвідомлюючи відсутність реальної перспективи набуття асоційованого чи повного членства в ЄС, офіційний Київ за підтримки польських колег у 1996 р. домогся вступу України до регіональної інтеграційної структури – Центральноєвропейської ініціативи [195, с. 322; 240, с. 314].

З початком переговорів Польщі з Євросоюзом (31 березня 1998 р.) більшість питань її співробітництва з Україною почала розглядатися через призму євроінтеграційного курсу двох держав. У рамках реалізації відносин України з Європейським Союзом у червні 1998 р. президент Л. Кучма підписав указ “Про затвердження стратегії інтеграції України до Європейського Союзу”, у якій набуття Україною повноправного членства в ЄС оголошувалося стратегічною метою [240, с. 314–315]. Визначальний вплив на здійснення відносин України з Євросоюзом мало прийняття в грудні 1999 р. на Гельсінському саміті Ради Євросоюзу Спільної стратегії щодо України, положення якої визнавали європейські інтереси нашої держави та вітали її європейський вибір. У документі зазначалося, що “свобода, незалежність та стабільність України належать до найбільших досягнень Європи” [135, с. 37; 240, с. 315]. З метою виконання критеріїв вступу та досягнення членства у ЄС, 14 вересня 2000 р. у Києві було прийнято “Програму інтеграції України до Європейського Союзу” [240, с. 315].

Оцінюючи динаміку польсько-українських відносин протягом другої половини 90-х рр. ХХ ст., маємо відзначити її високий рівень: протягом 1997–1999 рр. президенти двох країн А. Квасневський та Л. Кучма здійснили 19 зустрічей, результати яких визначили появу прогресивних змін у взаєминах двох держав [107, с. 85]. Наприкінці 1998 р. у Верховній Раді України було створено Українсько-польську парламентську групу, яка забезпечувала здійснення політичного співробітництва з польськими колегами [180, с. 34–35]. Упродовж періоду співробітництва України та Польщі, організаційно визначеного як стратегічне партнерство, сторони створили відповідну інституційну основу, представлену Консультативним комітетом Президентів України та Польщі, Українсько-польською змішаною комісією з питань торгівлі та економічного співробітництва, Українсько-польським економічним форумом, Українсько-польською / Польсько-українською парламентською групою, Українсько-польським / Польсько-українським форумом, Постійною українсько-польською конференцією з питань європейської інтеграції [180, с. 36].

Зважаючи на прогрес у співробітництві Польщі з НАТО і ЄС, Україна розглядала відносини з Польщею як можливість прискорити власну євроатлантичну та європейську

інтеграцію. Прихильне ставлення офіційного Києва до інституціалізації взаємин польського керівництва з західними структурами українські політики вважали запорукою успіху в забезпеченні західного вектора зовнішньої політики України. У колах українського політикуму Польща почала розглядатися як представник українських інтересів у Європі та посередник у відносинах між Україною та інтегрованим Заходом. Враховуючи досягнення офіційної Варшави на європейському та євроатлантичному просторі, характер її стосунків з провідними державами Заходу та США, польське керівництво отримало можливість надавати Україні діяльну допомогу, спрямовану на подальшу інституціалізацію її відносин зі структурами НАТО та ЄС. З цього приводу колишній посол Польщі в Україні М. Зюлковський висловився таким чином: "... під "стратегічним партнерством" ми також розуміємо всіляке сприяння процесові інтеграції України в європейський організм, що є фактом стратегічним, без якого європейська архітектура була б неповною" [222, с. 8].

Зі вступом Польщі в НАТО у польсько-українських відносинах відбулися якісні зміни: якщо раніше сторони будували взаємини на паритетних засадах, то відтепер вони почали здійснюватися з урахуванням статусу Польщі як члена трансатлантичної системи безпеки. З цього часу, співпрацюючи з Україною, Польща виступала представником інтересів НАТО, одночасно в структурах Альянсу вона активно відстоювала інтереси України. Відповідно до положення про відкритість "дверей Альянсу" для вступу нових членів, прийнятої на Вашингтонському саміті 1999 р. нової Стратегічної концепції НАТО [44; 67], а також виходячи з активної позиції Польщі щодо розширення кордонів НАТО на Схід та прагнення України домогтися інтеграції під "парасольку НАТО", офіційна Варшава перетворилася на свого роду "міст" між розширеним Альянсом та Україною [65, с. 116; 189; 208, с. 162]. Оцінюючи місце Польщі у справі зближення України з НАТО, секретар Атлантичного Клубу Польщі К. Зельке, заявив: "Ми сподіваємося, що в дусі атлантичної співпраці нам вдасться виробити такі рішення, які дадуть змогу уникнути "чорних сценаріїв" і назавжди з'єднають Україну з Заходом та водночас доповнять новий геополітичний устрій у Європі й світі" [179, с. 105].

Активна участь офіційної Варшави у вирішенні питання вступу України до НАТО спричинена як викликами безпеці та стабільності Європи і світу, так і національними інтересами Польщі. Приєднання України до трансатлантичної системи колективної безпеки покликане задовольнити низку прагнень Польщі: по-перше, позбутися статусу "буферної держави" та отримати на своїх кордонах сусідів, що є членами одного військово-політичного блоку; по-друге, назавжди вивести Україну з російської сфери впливу; по-третє, надати нових імпульсів відносинам стратегічного партнерства з Україною; по-четверте, посилити власні позиції як у регіоні Центрально-Східної Європи, так і в НАТО [240, с. 180–181].

Початок ХХІ ст. позначився на відносинах України та Польщі втратою активності та взаємним охолодженням. Погіршення українсько-польського партнерства визначалося сукупністю факторів, серед яких найбільш значущими виявилися президентські вибори 1999 р., призначення новим міністром МЗС України А. Зленка (його ім'я асоціюється на міжнародній арені зі згортанням прозахідного курсу), загострення внутрішньополітичної кризи в Україні та глибокі суперечності щодо вирішення питання будівництва нафтопроводів Ямал – Франкфурт-на-Одрі та Одеса – Броди (спробу подолати суперечності щодо його спорудження було зроблено лише у листопаді 2003 р. з підписанням двосторонньої угоди між урядами двох країн [40]). Наслідком тривалої напруги стало те, що у новій програмі зовнішньої політики Польщі, представленій 6 червня 2001 р. міністром МЗС РП В. Бартошевським на розгляд сейму, Україна перестала значитися як партнер Польської держави [180, с. 36].

Реалізуючи політичне рішення ЄС про утримання та регулювання східних кордонів Польщі, урядова Варшава 12 лютого 2002 р. прийняла постанову про запровадження з 1 липня 2003 р. віз для українських громадян. Незважаючи на те, що цей крок було продиктовано керівництвом Євросоюзу відповідно до потреб запланованого розширення об'єднання, відносини двох держав зазнали чергового випробування. Намагаючись внести

ясність у питання перетину польсько-українського кордону, президенти Польщі та України А. Кваснєвський та Л. Кучма провели зустріч, яка відбулася 13 лютого 2003 р. у Синьогорі на Івано-Франківщині. На переговорах було прийнято двосторонні домовленості, відповідно до яких для українських громадян вводилися безкоштовні візи, польські ж громадяни при в'їзді в Україну отримували право безвізового режиму [180, с. 37]. Проблема охорони спільного кордону обговорювалася також на II засіданні українсько-польської Міжурядової Координаційної Ради з питань міжрегіонального співробітництва, що відбулося 6 травня 2002 р. у Варшаві [32]. Остаточного ж питання перетину державного кордону громадянами двох держав було вирішено у ході офіційного візиту прем'єр-міністра Польщі Л. Міллера до Києва 30 липня 2003 р., під час якого сторони підписали угоду “Про умови поїздок громадян України та Польщі” [180, с. 37].

Новий етап активізації європейського вектора зовнішньої політики України розпочався у 2002 р. після проведення парламентських виборів, перемогу на яких здобули проєвропейські політичні сили. Утворення Комітету ВРУ з питань євроінтеграції, оприлюднення президентом України програмного послання до ВРУ “Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002–2011 рр.”, виконання низки проєвропейських програм та участь у євроінтеграційних ініціативах створили серйозні передумови для реалізації європейського вибору України. Разом з цим більшість із проголошених проєвропейських пріоритетів і надалі продовжувала залишатися лише порожніми деклараціями, а незмінною ознакою зовнішньої політики України визначалося маневрування між Заходом і Росією [135, с. 37]. Свідченням відсутності в Україні чітких зовнішньополітичних орієнтирів та прагнення уникнути дистанціювання від будь-якого з центрів геополітичної ваги стала заява президента Л. Кучми про створення “зони вільної торгівлі, яка б фактично включала всю Західну, Центральну та Східну Європу, в тому числі й Україну, Росію та деякі інші країни пострадянського простору” [46, с. 20–21].

Свого роду перевіркою для двосторонніх відносин Польщі та України, а також їх взаємин з провідними державами євроатлантичного простору стала війна в Іраку. Події на Близькому Сході поділили союзників по НАТО фактично навпіл, причому США та Англія опинилися в таборі, ворожому до того, який очолювали Німеччина та Франція. У такій ситуації польсько-український тандем змушений був зробити непростий вибір: насправді довелося вибирати між Європейським Союзом, з одного боку, та Північноатлантичним альянсом і США, з іншого. Польща заявила про свою готовність підтримати заплановану інтервенцію в Ірак практично одразу після оголошення Білим домом про початок її підготовки [205, с. 30–31; 224, с. 32]. 17 березня 2003 р. урядова Варшава сповістила про готовність надати перших 200 миротворців на підтримку проамериканської коаліції. 26 травня 2003 р. щодо “іракського питання” визначилося й українське керівництво – Рада національної безпеки та оборони України прийняла рішення про направлення українського миротворчого контингенту для участі в подіях в Іраку [180, с. 39]. Польські та українські військові (відповідно 2350 та 1650 осіб) увійшли до складу міжнародної дивізії, утвореної солдатами з 28 країн та очолюваної польським командуванням [205, с. 32].

Події в Іраку виявилися складним іспитом для польської дипломатії. Однозначні заяви офіційної Варшави про підтримку антисадамівської коаліції, організованої керівництвом США, у черговий раз засвідчили силу проамериканських настроїв у Польщі і поставили під сумнів запланований вступ країни до ЄС, політику якого головним чином визначають Німеччина і Франція. Підписання договору про п'яте розширення ЄС, здійснене 16 квітня 2003 р. в Афінах, відбувалося паралельно з активною участю польських військових у миротворчих операціях в Іраку. Вирішальне значення для завершення процедури вступу Польщі у ЄС відводилося референдуму, запланованому на 7–8 червня 2003 р., на результатах якого могла не найкращим чином позначитися криза у відносинах урядової Варшави з керівництвом у Берліні та Парижі [205, с. 31–32].

Українська присутність в Іраку, попри очікування національного політикуму, також не отримала належної оцінки як усередині країни, так і за її межами. Керівництво НАТО

розцінило значення миротворчої місії України на Близькому Сході як таке, що є замалим, аби запрошувати державу до вступу в Альянс. Підтвердженням налаштованості Брюсселя на вирішення українського питання стали результати засідання Ради партнерства Україна – НАТО, що відбулося у ході Стамбульського саміту 2004 р.: за його рішенням з Військової доктрини України було вилучено положення про підготовку держави до військово-політичної інтеграції в структуру НАТО [135, с. 40].

На фоні відсутності в Україні стабільної мети зовнішньої політики, ускладнення її відносин з НАТО, ЄС, фінансовими інституціями Європи та світу, низки криз у відносинах з Росією, а також складної внутрішньополітичної ситуації, погіршення зазнали її відносини з Польщею. Попри проголошення 2004 р. роком Польщі в Україні та 2005 р. роком України в Польщі, стосунки сторін залишалися напруженими [33].

Новий відлік співробітництва Польщі та України розпочався з моменту розширення Європейського Союзу та інтеграції до нього Польщі 1 травня 2004 р. Зі вступом до ЄС Польща почала вибудовувати свою зовнішню політику, насамперед її “східний напрямок”, відповідно до загальних цілей Євроспільноти. Безперечно, до Польщі, Угорщини та Словаччини, як сусідів України “першого порядку”, у ЄС прислухаються, проте основні орієнтири союзної політики диктує керівництво з Брюсселя. Водночас Польща як повноправний член ЄС здійснює безпосередній і дуже вагомий вплив на здійснення союзної політики щодо країн, що залишилися по інший бік кордону, зокрема України. Польсько-українське співробітництво, попри прогнози деяких європейських політиків та аналітиків, після вступу Польщі у ЄС не погіршилося, і Варшава не перестала підтримувати євроінтеграційні настрої в Україні [21, арк. 7].

Політичною реальністю для Польщі після її приєднання до ЄС стало прагнення переважної більшості національного політикуму до розширення кордонів об’єднання на Схід. Міністр закордонних справ Польщі В. Цімошевич, визначаючи роль своєї країни у вирішенні питання “східного розширення” ЄС, заявив: “Польща, як це вже неодноразово підкреслювалося, вступає до ЄС не для того, щоб відвернутися від своїх східних сусідів, а навпаки – для того, щоб представляти інтереси їхньої інтеграції з Європою” [262, с. 70]. Цілком логічним у цьому контексті видається прагнення Варшави не допустити перетворення державних кордонів ЄС на цивілізаційні розломи в Європі [151, с. 68].

Польща в європейських структурах офіційно задекларувала свою готовність здійснювати політику ЄС на Сході, у тому числі щодо вирішення проблеми вступу України у Євроспільноту. Одночасно керівництво ЄС зробило зустрічну заяву, адресовану Польщі: член Європейської Комісії, відповідальний за розширення кордонів об’єднання, Г. Ферхойген повідомив, що вважає за необхідне передати Польщі спеціальні повноваження щодо здійснення “східної політики” ЄС [215]. Схожа думка щодо визначення ролі Польщі у розширенні ЄС на Схід належить і англійському прем’єрові Т. Блеру, який зазначав, що “Польща як сусід України має окреме завдання, яке полягає у підтримці європейського курсу в українській політиці” [215]. Активне лобювання українських інтересів у Брюсселі та підтримку прагнень Києва увійти до Євросоюзу президент РП А. Квасневський назвав “новою східною політикою Польщі” [125, с. 71]. В її основу було покладено розроблений Польщею ще в жовтні 2002 р. офіційний документ “Східна політика Європейського Союзу в перспективі його розширення за рахунок держав Центральної та Східної Європи – польська точка зору” [146, с. 12].

Серйозним випробуванням для польсько-українського стратегічного партнерства стали події листопада – грудня 2004 р. в Україні. “Помаранчева революція” зазнала неабиякої підтримки в польському суспільстві: прагнення українського народу до глибокої трансформації держави та відновлення справедливості в ній вітали як пересічні польські громадяни, так і вищі органи державної влади РП [303, с. 10–11]. Реакція поляків на “український майдан” у черговий раз засвідчила наявність позитивних зрушень у відносинах двох країн як на найвищому рівні, так і на рівні середньостатистичних громадян [146, с. 15–16].

Масові акції громадського протесту проти фальсифікації результатів президентських виборів викликали бурхливу реакцію в колах європейських політиків. До вирішення внутрішньополітичної кризи приєдналися керівники низки держав та міжнародних організацій. Безпосередньо в Київ для примирення ворогуючих сторін приїздили президент Польщі А. Квасневський, колишній президент Польщі, екс-лідер “Солідарності” Л. Валенса, президент Литви В. Адамкус та представник ЄС Х. Солана [135, с. 40].

Перемога на повторних президентських виборах В. Ющенко та прихід до влади опозиційних до “режиму Кучми” сил розгорнули нову сторінку в історії України та ознаменували початок змін у її зовнішній політиці. Відтепер її пріоритетними напрямками визначалися вступ у НАТО і ЄС, розвиток якісно нових відносин зі США та Росією, інтеграція у світовий економічний простір [135, с. 41]. Оцінюючи успіхи України у справі реалізації стратегії вступу в євроатлантичні та європейські структури, президент України В. Ющенко заявив, що протягом 2005 р. українським політикам вдалося досягти значно більшого, аніж за всю історію незалежності держави [135, с. 45]. Так, протягом року Україна отримала статус “спеціального сусіда” ЄС, скасувала візовий режим для громадян ЄС, отримала право відповіді на зовнішньополітичні заяви Євросоюзу, набула статусу країни з ринковою економікою. Питання вступу України до НАТО протягом 2005 р. було предметом конфронтації в середовищі як політичних сил, так і широкої громадськості, проте, з огляду на їх неспроможність досягти консенсусу та напругу в міжнародній політиці щодо військово-політичного вибору України, воно і досі залишається відкритим.

Глибокі політичні, економічні та суспільні трансформації, а також проголошення Україною європейського вектора визначальним напрямом її зовнішньої політики були схвально зустрінуті у Польщі. Активну підтримку новому політичному курсу Української держави надав польський президент А. Квасневський [327, с. 63]. Зміни в Україні вітали вище державне керівництво та фактично всі політичні сили РП. Відповідно до комюніке, прийнятого в червні 2005 р. на Четвертій Зустрічі голів обласних державних адміністрацій України, голів обласних рад України та маршалків воєводств Республіки Польща, сторони заявили, що “після вступу Польщі до ЄС та визнання Україною європейської інтеграції однією з цілей її зовнішньої політики” обидві країни є переконаними у необхідності “зміцнення існуючого співробітництва як у двосторонньому, так і в європейському вимірі”, а також “реалізації українсько-польських проектів в різних сферах взаємного інтересу” [43]. Цій меті було підпорядковано проект створення тристороннього консультативного органу Міжпарламентської Асамблеї Верховної Ради України, Сейму Литовської Республіки та Сейму Республіки Польща [1].

На сьогодні, оцінюючи роль Польщі в здійсненні Україною європейського напрямку її зовнішньої політики, маємо відзначити, що з приходом до влади в Україні В. Ющенко та політиків з його оточення, воно дещо змінилося. Незважаючи на те, що урядова Варшава і надалі продовжує залишатися активним представником українських інтересів на Заході, офіційний Київ власними зусиллями почав здійснювати практику політичних контактів з керівництвом НАТО і ЄС, а також провідних європейських країн та їх об’єднань. Така самостійність української дипломатії на міжнародній арені, на наше переконання, хоча і є цілковито прогнозованою з огляду на попередні події в Україні, проте сприймається в Польщі з певною упередженістю.

Президентські вибори та обрання наприкінці 2005 р. новим президентом Польщі Л. Качинського корінним чином не позначилися на польсько-українських відносинах. Зважаючи на стратегічність геополітичного зміцнення вісі Варшава – Київ, польський президент продовжує підтримувати демократичні перетворення в Україні, практику регіонального співробітництва двох держав та представлення українських інтересів у НАТО та ЄС [123; 205, с. 40]. Наявність взаємних інтересів та необхідність розв’язання спільних проблем покликані надавати відносинам двох. Таким чином, прослідкувавши динаміку становлення та здійснення польсько-українських відносин протягом 1989–2005 рр., маємо підстави стверджувати про наявність прямого зв’язку між реалізацією Польщею стратегії

інтеграції до євроатлантичних та європейських структур та характером її взаємин з Україною. До найбільш принципових висновків, зроблених внаслідок аналізу специфіки польсько-українського партнерства, зумовленої долученням Польщі до структур НАТО та ЄС, нами було віднесено наступне:

Польща відіграла і продовжує відігравати важливу роль у процесі встановлення контактів України з провідними європейськими та світовими організаціями, а також досягнення членства в них;

- завдяки активній підтримці Польщі українськими дипломатами було налагоджено відносини з державами, які здійснюють переважаючий вплив на хід світової та європейської політики – США, Німеччиною і Францією;
- інтеграція Польщі в НАТО та ЄС наблизилася до України кордони Європи з гарантіями військово-політичної безпеки та стабільності, а також економічного добробуту;
- входження РП у структури НАТО супроводжувалося активним польсько-українським військово-політичним співробітництвом у рамках реалізації програми “Партнерство заради миру”, спільною участю в миротворчих операціях у Югославії та Іраку, а також численних програмах миротворчих навчань;
- інтеграція Польщі в ЄС зумовлювала поглиблення регіональної та прикордонної польсько-української співпраці;
- після вступу в євроатлантичні та європейські структури Польща з власної ініціативи та за погодженням з керівництвом цих структур взяла на себе роль протектора та активного лобіста українських інтересів на Заході;
- польський досвід європейської та євроатлантичної інтеграції є надзвичайно цінним для України, а тому скористатися ним є одним із першочергових завдань її зовнішньої політики.